

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, професора **Ткач Марії Михайлівни**
на дисертацію

КЛИМ'ЮКА ЮРІЯ-СТАНІСЛАВА

**«Формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії
на засадах інтеграційного підходу»,**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

галузі знань 01 – Освіта / Педагогіка

за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

У поданому на рецензування дисертаційному дослідженні Клим'юка Юрія-Станіслава порушується актуальна проблема формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу.

Актуальність обраної дисертантом для дослідження проблеми зумовлюється низкою причин, вочевидь пов'язаних із зміною базових світоглядно-ціннісних установок в суспільстві, які, проєктуючись у свідомість та суспільну поведінку, створюють певну аксіологічну сферу цінностей кожного покоління. Поєднуючи всі сфери людського буття й форми суспільної свідомості, наразі система цінностей представляє внутрішній стрижень духовної культури суспільства й потребує системного реформування системи вищої освіти як найважливішої суспільної інституції.

У центрі оновленої освітньої системи має стати цілісна ціннісно-орієнтаційна сутність особистості студента, здатного ретранслювати культурні цінності. Актуалізація аксіологічних засад у підготовці фахівців мистецького спрямування, зокрема – вчителів музики і хореографії, відображується через зв'язок педагогічних професійних цінностей і цінностей мистецтва, стимулюючи інноваційну професійну діяльність. Це зумовлює необхідність створення інтеграційної системи знань про музичне мистецтво у змісті вищої мистецької освіти, що вимагає злагодженості викладу всіх освітніх елементів, які в сукупності формують цілісність та системність фахової підготовки студентів факультетів мистецтв. За цих умов особливого значення набуває ідея інтегрованої музично-хореографічної підготовки студентів мистецьких спеціальностей на аксіологічних засадах, яка творчо реалізується в освітньому процесі факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

У зв'язку з викладеними позиціями, дисертаційну роботу Клим'юка Юрія-Станіслава, яка присвячена проблемі формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, вважаємо **актуальною** для розв'язання сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження є цілком *доцільним, виправданим та своєчасним*.

У змісті дисертації автором послідовно відображено процес розв'язання визначених завдань на основі об'єкта, предмета та мети дослідження. На різних етапах наукового пошуку дисертантом доцільно був обраний комплекс відповідних методів дослідження. Серед них: *теоретичні методи*: системний аналіз (історичний, порівняльний, дефінітивний) для узагальнення, систематизації, конкретизації, порівняння та зіставлення різних поглядів вчених на досліджувану проблему; метод моделювання з метою побудови організаційно-методичної моделі та ін.; група *емпіричних методів* (опитування, анкетування, тестування, педагогічне спостереження, вивчення позитивного досвіду навчання в хореографічній студії, педагогічний експеримент та ін.), а також *методи математичної статистики* для перевірки ефективності запропонованого методичного забезпечення, обробки й аналізу одержаних даних та їх порівняння із вихідними положеннями.

Цілісну методологічну рамку дослідження становлять визначені дисертантом наукові *підходи*: аксіологічний, компетентнісний, синергетичний, інтеграційний та культурологічний підходи. *Аксіологічний підхід* зумовлений необхідністю ціннісного осмислення хореографічних процесів у контексті розвитку музичного мистецтва; *компетентнісний підхід* надає орієнтири у конструюванні власного змісту навчання, орієнтуючи особистість вчителя на цінності професії; *синергетичний підхід* визначає необхідність реконструкції змісту навчального матеріалу в єдине ціле, сприяючи інтеграції окремих фахових знань в цілісну систему підготовки вчителя музики і хореографії; *інтегративний підхід* забезпечує дидактичну ефективність навчального процесу, підвищує рівень самостійності студентів, відкриває нові можливості для практичного засвоєння набутих мистецько-хореографічних знань та виконавських умінь у майбутній професійній діяльності; *культурологічний підхід* передбачає внесення у зміст освіти культурної компоненти, створюючи культуротворче навчальне середовище й виховуючи шанобливе ставлення до культурних цінностей як свого народу, так й інших народів.

Важливо, що всі зазначені наукові підходи окреслюють широкий мистецько-смісловий спектр дій, забезпечують аксіологічно-компетентнісну спрямованість дослідження, а їх комплексне застосування лише підсилює дію один одного, що позитивно впливає на формування досліджуваного феномена.

Дисертаційне дослідження Клим'юка Юрія-Станіслава без сумніву вирізняється **науковою новизною**, яка виявляється в тому, що в роботі *вперше*:

- *здійснено* цілісний аналіз проблеми формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах визначених наукових підходів (аксіологічного, компетентнісного, синергетичного, інтеграційного та культурологічного) та принципів (культуровідповідності, пізнавальної активності, емпатійності, комунікативності, творчої ініціативи, моделювання художнього пізнання);

- виокремлено поняття «аксіологічна компетентність вчителів музики і хореографії», якому надається авторське визначення як комплексу когнітивних, орієнтаційних та операційних елементів професійної діяльності, який ґрунтується на позитивних аксіологічних орієнтаціях особистості, що дозволяє їй творчо інтерпретувати музичні та хореографічні твори, розкривати їх морально-філософський зміст й практично використовувати отримані знання у професійній діяльності;

- на основі змістового наповнення фахових музично-хореографічних дисциплін обґрунтовано комплекс педагогічних умов формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії (насичення аксіологічним компонентом змісту навчальних програм з фахових музично-хореографічних дисциплін; розширення музичного та хореографічного тезаурусу майбутніх вчителів музики і хореографії; формування готовності майбутнього вчителя музики і хореографії до роботи з дитячими хореографічними колективами, підготовки масових мистецьких заходів аксіологічного спрямування);

- визначено, що сформованість аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії охоплює когнітивну, мотиваційну, емоційну та діяльнісну сфери особистості. Такі особистісні прояви закладено у зміст *структурних компонентів* аксіологічної компетентності, яка комплексно охоплює мотиваційно-цільовий, когнітивно-аналітичний, емоційно-рефлексивний та інтерпретаційно-творчий компоненти.

Удосконалено наукові уявлення щодо сутності поняття «аксіологічна компетентність вчителя музики і хореографії» у змісті музично-хореографічної підготовки студентів факультетів мистецтв.

Подальшого розвитку набули форми, методи і засоби формування аксіологічної компетентності студентів факультетів мистецтв щодо здійснення музично-хореографічної діяльності на високому професійному рівні.

На позитивне схвалення заслуговує розроблена авторська *організаційно-методична модель* формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, яка окреслює освітню траєкторію музично-хореографічної підготовки студентів факультетів мистецтв та включає такі *блоки*: методологічно-розвиваючий (містить мету, педагогічні умови, наукові підходи та принципи навчання); процесуально-змістовий (включає форми, методи, творчі завдання у галузі музичного й хореографічного навчання та педагогічні умови їх реалізації); структурно-результативний (містить компоненти, критерії та рівні сформованості аксіологічної компетентності студентів). Важливо, що зазначена організаційно-методична модель від мети дисертаційного дослідження до формування означеного феномена представляє повний технологічний цикл.

У процесі діагностувальної роботи з формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу було визначено *критерії* та їх *показники*, а також рівні досліджуваної якості –

адаптивний (низький), репродуктивний (середній), поглиблений (достатній) і творчий (високий), яким було надано якісні та кількісні характеристики.

Отримані результати констатувального експерименту дозволили розробити і впровадити поетапну методичку формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу, яка складається з чотирьох взаємообумовлених *етапів*, а саме: проблемно-пізнавального, комплексно-оцінного, аналітико-моделюючого та творчо-проективного.

На кожному з етапів формувального експерименту дисертантом застосовувалися відповідні *методи*, які були спрямовані на формування кожного структурного компоненту досліджуваного феномену. Зокрема, на *проблемно-пізнавальному етапі* формувального експерименту активно використовувалися методи навчальної дискусії, кейс-методи, проведення творчих конференцій, демонстрації музично-хореографічних творів, створення презентацій тощо. На *комплексно-оцінному етапі* формувального експерименту основними методами стали: використання медіа-засобів, творчі диспути, методи візуального підкріплення відчуттів, евристичний пошук, тестування, тощо. На *аналітико-моделюючому етапі* формувального експерименту використовувалися методи: проведення брифінгів, вирішення складних ситуативних ситуацій, використання серії аутотренінгів, тощо. На *заключному творчо-проективному етапі* формувального експерименту основними методами були: проблемно-пошукові методи, метод проектів, методи самоаналізу, варіювання музично-хореографічних пластичних інтонацій, проектування, творчі завдання, тощо.

Обробка отриманих результатів порівняльного аналізу дослідження уможливила виявлення позитивної динаміки рівнів сформованості аксіологічної компетентності студентів експериментальної і контрольної груп до і після проведення дослідно-експериментальної роботи, що свідчить про ефективність розробленої авторської методички й доцільність її впровадження у процес музично-хореографічної підготовки студентів факультетів мистецтв.

Теоретичне та практичне значення проведеного дисертаційного дослідження полягає в тому, що викладені в ньому теоретико-методичні положення та практичні результати можуть скласти основу для укладання робочих навчальних програм та спецкурсів із хореографічних дисциплін («Теорія та практика хореографічного мистецтва», «Основи педагогічно-хореографічної творчості», «Сучасна хореографія» та ін.), які щільно взаємодіють з такими дисциплінами як: методика музичної освіти, методика викладання фахових дисциплін у вищій школі та ін.

У цілому дисертаційна робота Клим'юка Юрія-Станіслава справляє позитивне враження, результати дослідження викладені чітко та послідовно, що свідчить про досягнення поставленої мети та успішне розв'язання висунутих завдань. Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу,

трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 8 наукових публікаціях, серед яких 3 публікації у провідних фахових виданнях України, 2 – у міжнародних виданнях, 4 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація Клим'юка Юрія-Станіслава на тему: «Формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,

завідувачка кафедри теорії музики та естрадного мистецтва

факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

УДУ імені Михайла Драгоманова

